

What does the word "Toldos" mean?

Used:

Toldos - Bereshis 25:19 – and these are the "Toldos" of Yitzchak the son of Avraham. Avraham fathered Yitzchak

VaYashev - Bereshis 37:2 – and these are the "Toldos" of Yaakov, Yosef was 17 years old . . .

Noah – Bereshis 6:9 - These are the "Toldos" of Noah, Noah was a Tzaddic . . .

Chaya Sarah - Bereshis 25:12 – and these are the "Toldos" of Ishmael. .

Two translations:

- 1) Descendants, offspring, children, generations
- 2) Episodes, life events, stories

Default meaning of Toldos is #1 – descendants.

	<u>Toldos</u>	<u>VaYashev</u>	<u>Noah</u>	<u>Chaya Sarah</u>
Rashi:	Descendants	Life Events	Silent/Descendants	Silent
Sforno	Life Events	Life Events	Life Events	Silent
Ibn Ezra	Descendants	Life Events	Life Events	Silent
Ranban	Descendants	Silent	Descendants	Silent
Rashbaum				
<u>English:</u>				
Lubavitch/	Descendants	Episodes of	Offspring	Descendants
Gutnick Edition		Yaakov's Descen.		
Artscroll	Offspring	Offspring	Offspring	Descendants
Linear	Generations	Generations	Generations	Generations
Sefaria	Story and	Line	Line	Line

1 Praise the Lord, all nations, laud Him, all peoples.

א. הִלְלוּ אֶת־יְהוָה כָּל־גּוֹיִם שְׁבַח־וּהוּ  
כָּל־הָאֲמִיּוֹת:

2 For His kindness has overwhelmed us, and the truth of the Lord is eternal. Hallelujah!

ב. כִּי גָבַר עָלֵינוּ | חֶסֶדְךָ וְאֱמֶת־יְהוָה  
לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

1



יֵשׁ וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אֲבָרָהָם  
 יֵשׁ וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אֲבָרָהָם  
 יֵשׁ וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אֲבָרָהָם  
 יֵשׁ וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק בֶּן־אֲבָרָהָם

תולדות ובית אהרן והוספות

[יט] נ"מ פו, סנהדרין נ"א, ז"ר פס"ג, שמי"ר פ"א פ"ל ג, מנחםא י"ן ושלם, זכר ס"א קל"ה קל"ה, [כ] יצמנו סד, ז"ר פס"ג ד, ויק"ר פכ"ג, סז השנים  
 רכ"ה פ"ב ב, מדרש שמואל פ"ד, זכר ס"א קל"ה קל"ה.

שפתי חכמים

א פירוש דכל מקום דכתיב ואלה מוסיף על ענין ראשון וכמו שאברהם  
 הוליד צדיק ורשע כך יצחק הוליד צדיק ורשע: ואל"ת ואמאי מקדים  
 לכתוב תולדות יצחק קודם שנולדו, דלא תמצא זה בשאר הוכתי. וי"ל  
 דכתב כך כי מיד שהיו לבטן ראוי לקרות אותם תולדות שהרי בבטן היה  
 יעקב צדיק גמור וזה רשע גמור, (גור אריה): ב כתב הרא"ם ומה  
 שהזקק לאמת שיצחק הוא בן אברהם הוא לפי שליציני הדור וכו', ולא  
 נהירא דאם כן לא לכתוב לא וי"ן ולא ה"א רק לכתוב ואלה תולדות יצחק  
 [ולא לכתוב בן אברהם] כמו (לעיל ו ט) אלה תולדות נח, או אלה תולדות  
 יעקב (להלן לו ב), לכך נראה לי דהכי פירושו [ואלה תולדות יצחק] על  
 כרחי לפרש על עשו ויעקב האמורים בפרשה שהיה אחד צדיק ואחד רשע,  
 והשתא אתי שפיר שעל ידי שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוזקק לחוק  
 ולומר וכו', ואל תקשה לא לכתוב לא זה ולא זה, לפי שהיו ליציני הדור  
 אומרים (מ)[ב]מן לידת יצחק, מאבימלך וכו' שהרי שהתה וכו', ועכשיו  
 מצאו מקום לחוק את דבריהם שהרי אחד היה צדיק כמו שרה ואחד רשע  
 כמו אבימלך ואילו היו מאברהם היו שניהם צדיקים לכך הוצרך לומר בן  
 אברהם ולחוק כתב אברהם וכו', והוה שסיים הרב והוה שכתב כאן וכו'  
 שאילו לא היה צדיק ואחד רשע לא היה כותב זה ככאן אלא במקום אחר  
 ודו"ק. (נחלת יעקב): ב\* ויש מקשים מה העדות מכת קלסתר פניו,  
 דכל אשה המזונה היא מהרהרת בכעלה בשעת זנות ואימתו עליה על כן הולד הנוצר בעת ההיא קלסתר פניו דומה לבעלה. ותירץ חותני הגאון מהר"ר  
 יואל ז"ל שבגמרא בפרק הפועלים (כ"מ פו.) איתא שבשעת הסעודה אחר לידת יצחק והיו שם רבים והיה בהם לצים שאמרו כן, מן  
 עשה הקב"ה שנהפך קלסתר פניו של יצחק ונרמה לאברהם, ממילא קודם לזה היו הכל רואים שלא היה ליצחק תחילה אותה קלסתר עד שנהפך בשעת  
 הסעודה, וזהו העדות הגדול שהעידו. (דברי דוד):

יֵשׁ וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק. יעקב ועשו א האמורים  
 צפ"ש: אברהם הוליד את יצחק. נס"א לאמר  
 שקלה הקדוש צרוך הוא שמו אברהם, אחר כך הוליד את  
 יצחק (אגמם צראשית לו). דבר אחר על ידי שכתב הכתוב  
 יצחק בן אברהם, הוזקק לומר אברהם הוליד את יצחק,  
 ב לפי שהיו ליציני הדור אומרים מאבימלך נמעברה שרה,  
 שהרי כמה שנים שהמה עם אברהם ולא נמעברה הימנו,  
 מה עשה הקדוש צרוך הוא, זר קלסתר פניו של יצחק  
 דומה לאברהם\*, והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק,  
 וזהו שכתב כאן יצחק בן אברהם, שהרי עדות יש שאברהם  
 הוליד את יצחק (שם לו):

DESCENDANTS  
 OFFSPRING  
 CHILDREN

אבן עזרא

אברהם הולידו. ויש אומרים כי טעם הוליד גדל ורבה א,  
 כמו וילדו על ברכי יוסף (להלן נ כג), והעד שאמר וישלחם מעלי  
 יצחק בנו (לעיל פסוק ו):

אבי עזר

א) ויש אומרים שטעם. כי בני הפליגשים שלח ממנו ואם יצחק בנו גדל עמו. וזה:

EVENTS, אירועים, אפיזודות

רש"ם

יֵשׁ וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק. אברהם הוליד את יצחק. לפי  
 פשוטו של מקרא, לפי שאמר למעלה שיצמחאל בן אברהם אשר ילדה  
 הגר המצרית. אבל כאן יצחק עיקר בן היה לאברהם שהוא הוליד את  
 יצחק מאשתו הגמורה דכתיב (לעיל כא יט) כי יצחק יקרא לך זרע.  
 וישמעאל וזני קטורה, חוזר וכותב סתם (שם טו לו) וילד אברהם את יצחק:

יֵשׁ וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק. ילדי ימיו וקורותיו: אברהם  
 הוליד את יצחק. בו לבדו נקרא לאברהם זרע:

רמב"ן

אמר הכתוב ואלה תולדות יצחק בן  
 אברהם על עשו ויעקב בניו האמורים למטה.  
 [הזכיר הכתוב איך היתה לידתם:]  
 אברהם הוליד את יצחק. לשון רש"י, על ידי  
 שכתוב יצחק בן אברהם הוזקק לומר אברהם  
 הוליד את יצחק, לפי שהיו ליציני הדור אומרים מאבימלך  
 נמעברה שרה, לכך צר הקב"ה קלסתר פניו דומה לאברהם  
 שיאמרו הכל אברהם הוליד את יצחק. ורבי אברהם אמר  
 עוד שטעם הוליד גדל ורבה, כמו וילדו על ברכי יוסף, כמו

בעל הטורים

יֵשׁ הוֹלִיד. בנימטריא דומה. שהיו זיו איקונין של יצחק דומין לאברהם (כ"מ פו.):

LIKE 112

LIKE 117

יש ואלה ואלוין תולדות יצחק בן אברהם ומן בגלל דהנה איקונין דיצחק מדרמן לאיקונין דיאברהם הוון פני נשא אמרין בקושטא אברהם אוליד ית יצחק: כוהנה יצחק בן ארבעין שנין במסבה ית רבקה ברת בתואל ארמאח דמן פדן ארם אחתה דלבן ארמאח לה לאנתו:

תרגום ירושלמי

יש ואלוין ייחוס תולדות:

אור החיים

כרמו נעקד (ראב"ע לעיל כז ד), לזה מודיע הכתוב באומר ואלה מולדות יצחק בן אברהם הבט וראה המוליד והמורס כיוצא בו אן:

ורמוזו גם כן בתיבת בן אברהם על דרך אומרנו (משלי י א) בן חכם פירושו כי הוא אברהם בתיבת הדקות והפלגת חכמתו ימצרך. וכפי זה ידויק ג"כ אומרנו ואלה בתוספת וא"ו לומר מוסקיף על מולדמויו של אברהם המפורסם לטובה בכמה נסיונות גם מולדמויו של יצחק בדומין:

עוד ירמוז על זה הדרך ואלה מולדות יצחק "בן אחד" היה אברהם, פירושו כדומה לו, שלא דמו לאברהם ב מולדמויו של יצחק:

עוד ירמוז באומרנו אברהם הוליד וגו' על זה הדרך, שהגם שדימה מולדות הטוב של יצחק לשל אברהם כרמוז באומרנו ואלה בתוספת וא"ו, עם כל זה לא תשוב מעלתו לשל אברהם כי הוא האב זיכה לו, והוא אומרנו אברהם הוליד את יצחק, בתיבת הטוב שבו בזה מכת המוליד, משא"כ אברהם כי אביו עובד עבודה זרה היה, והוא נתעטס להשיג צוראו ומעלת אברהם נשגבה, ולזה נקרא אברהם אוהבו ימצרך (ישעיה מא ח) פירושו הוא קדם להיות אוהב לקונו קודם שיאיר ה' אליו להבטו בו הוא רדף אחריו בהמעלמות נפלא, משא"כ יצחק כי בנה בו אברהם בנין אהבת הטוב וכשפקח עיניו בעולם כבר נחה עליו רוח ה':

עוד ירמוז על זה הדרך כי מולדות יצחק היו בתיבת יומר מעולה ממולדות אברהם, כי אינו דומה לדיק בן לדיק לדיק בן רשע (ויצמות סד). שהוא אברהם בן מרמ, והגם

ליקוטי הערות על אור החיים

א] והוא על דרך הגמ' במגילה (טו.) כל מקום ששמו ושם אביו וכו', תנא כל שמעשיו וכו' עיי"ש:

בלי יקר

לידי טבע שני, אבל טבע מלמדו ישתנה בקל. לכך אמר משה (במדבר יא יב) האנכי הרייתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו, ואמר אע"פ שהם תלמידי והתלמידים קרויין בניו מכל מקום הרי לא ילדתיים ממש, ומה אעשה אם מעשיהם משתנים מטובה לרעה, כי הערימו עצה ולא מגי ולא ממני יצא הדבר, וא"כ למה זה תטיל כל הטורח הזה עלי כאלו אשמתם תלויה בי, ומה שנאמר (שם ג א) אלה תולדות אהרן ומשה, וקחשיב נדב ואביהו, הוצרך להזכיר לשון תולדה משום אהרן שהזכיר:

לפיכך ישמעאל, לא נקרא כי אם בן אברהם כי לא קיבל טבעו וזולת מה שלמדו אברהם ממעשיו הטובים וזה היה אצלו במקרה ונשתנה, שהרי לסוף יצא לתרבות רעה לפיכך תלה התולדה בהגר כי קיבל טבע הגר המצוית, והמצרים שטופי זימה ע"כ היה גם הוא מצחק בגלוי עריות

יש ואלה תולדות וגו'. לריך לדעת אי במקום שזכיר מולדות יצחק הזכיר לידת יצחק. ב' לא היה לריך להודיע כי אברהם הוליד את יצחק:

אכן כוונת הכתוב היא על זה הדרך ואלה מולדות יצחק פירושו האמורים בסוף הפרשה, וכיון שזכר בניו של יצחק וכבר קדם לנו כי יצחק כשנולד לא היה במדרגה שיליד כי בא מסטרא דנוקבא וכמו שכתבנו למעלה (לעיל יא ב כ), א"כ מנין לו מולדות לזה גמר אומר אברהם הוליד את יצחק, פירושו הפעיל כמ הלידה ביצחק שהמשיך אליו נפש שהיא במדרגת המוליד, וזה היה באמצעות העקידה כמו שכתבנו (שם):

עוד יראה על דרך אומרנו ז"ל (ויצמות סד.) ויעמר לו ה' לפי שאין דומה וכו' למפילת לדיק בן לדיק ע"כ. הא למדח כי לזד היות לו אב לדיק נמראה ה' לו ונתן לו בניו, והוא אומרנו אברהם הוליד וגו' פירושו באמצעות זכות אברהם הוליד וגו':

עוד יראה על פי דבריהם ז"ל (ב"ר סג ב) צפסוק אל בית יעקב אשר פדה את אברהם (ישעיה כט כ), כי בזכות יעקב נולד אברהם מכשן האש, וזולתו כבר היה ח"ו אברהם נשרף בצור כשדים, והוא אומרנו ואלה מולדות יצחק בן אברהם שצאמצעותם אברהם הוליד את יצחק, כי זולת יעקב שהוא מולדות יצחק כבר היה אברהם נשרף קודם שיליד יצחק:

עוד ירמוז על עיקר מולדות הדייקים שהם מלוח ומעשים טובים (ראב"ע לעיל ו ט), כי להיות שיצחק לא נודעו נסיונותיו וגדר לדיקתו, והגם שפשט לוירו על גבי המונח אין דבר זה מצויר בתורה, ועד היום יש מפרשים כי צעל

ו) ואלה תולדות יצחק בן אברהם. אע"פ שאמר שהיה בן אברהם מכל מקום הוצרך לומר אברהם הוליד את יצחק, לפי שנאמר בישמעאל בן אברהם אשר ילדה הגר המצוית (שם כה יב) הרי שהזכיר לשון בן אצל אברהם, אבל התולדה תלה בהגר הוצרך לומר כאן שתואר הבן והתולדה הכל מתייחס אחר אברהם. כי בלשון עברי יש חילוק בין לשון בן ללשון תולדה, כי לשון בן יאמר לפעמים אף בלא תולדה כי התלמידים קרויין בניו אע"פ שלא ילדו ממש, וכמו ויהי לה לכן דמשה, ותהי לו לבת דאסתר, ואברהם נקרא אב המון גוים אע"פ שלא ילדו. וכן יש הבדל בין המלמדו ובין המולידו ממש כי מה שהאדם מקבל טבע מלמדו זהו במקרה ולא בעצם והמקרה משתנה מצד המקבל, אבל מה שהאדם מקבל טבע מולידו זהו בעצם ולא ישתנה אם יונח כך על טבעו, אם לא מצד רוב חריצות והשתדלות והרגל יכול לבא

PARSHAS TOLDOS

LIKE 11:27

25:19

And these are the descendants of Yitzchak, the son of Avraham: (The Torah now digresses, before continuing with Yitzchak's descendants in verses 25-26)

(After God gave Avram the name) Avraham, (he) fathered Yitzchak. <sup>20</sup> Yitzchak was forty years old when he took Rivkah for himself as a wife. (Even though she was) the daughter of Besu, the Aramean of Padan Aram, sister of Lavan the Aramean (she did not learn from their wicked ways)

<sup>21</sup> Yitzchak prayed (repeatedly) to God (in one corner of the room) opposite his wife, because she was barren. God accepted his prayer, and his wife Rivkah conceived.

<sup>22</sup> The children struggled inside her. She said, "If (the pain of pregnancy is) so (much) why did I (want) to be like) this?" She went (to the Yeshivah of Sheim) to ask God (what was going to happen to her)

CLASSIC QUESTIONS

● Was Yitzchak unable to have children too, or just Rivkah? (v. 21)

MIDRASH HAGADOL: In fact, Yitzchak was also unable to have children. This is hinted at by verse 21, where the word "she" is not spelled in the Torah in the usual manner (שָׁהָ), but rather שָׁהָ, which can also be read as שָׁהָ, "he."

● Why did the children "struggle inside her"? (v. 22)

RASHI: When she passed by the entrances of the Yeshivos of Sheim and Aiver, Ya'akov would run and struggle to come out. When she

passed the entrance of a temple of idolatry, Eisav would run and struggle to come out. (See The Last Word)

● How did Rivkah "ask God" about her pregnancy? (v. 22)

RASHI: She went to the Yeshivah of Sheim. Sheim revealed to her what would happen through Divine inspiration (Rashi to v. 22:2)

TUR HA'ARUCH: Why did Rivkah ask Sheim and not Avraham? Perhaps she did not wish to distress Avraham with the bad news that she was having a difficult pregnancy.

TORAS MENACHEM

YITZCHAK'S CERTAINTY (v. 21)

The Torah states, "Yitzchak prayed (repeatedly) to God (in one corner of the room) opposite his wife, because she was barren" (v. 21). This begs the question: How did Yitzchak know that "she was barren"? Perhaps their inability to have children was his problem and not hers?

At first glance, one might argue that Yitzchak was sure of his own ability to have children because Avraham had already been promised by God that "your (true) descendants will be through Yitzchak" (above 21:12).

However, this solution is problematic, because we find that Ya'akov also received a promise from God that he would have children (below 32:13), and he still prayed to God that this promise be fulfilled in the fear that he had forfeited God's promises to him through inadvertent sin (see Rashi ibid. v. 11). Surely then, Yitzchak would also have feared that perhaps he had stumbled in sin, thus forfeiting God's promise to him?

THE EXPLANATION

In fact however, Yitzchak was certain that God's promise to him would be fulfilled, and he was sure that he had not stumbled in sin at all. Rashi writes (v. 26): "Since she did not conceive, he knew that she was barren, and he prayed for her, but he did not wish to take a maid [as Avraham had done] because he had been hallowed on Mount Moriah to be an olah temimah (perfect burnt offering)." I.e. since Yitzchak knew he was an olah temimah, a perfectly holy being (which God told him explicitly—see Rashi to 26:2 below) he knew that he had not stumbled in sin. Therefore, he could be certain that the failure to have children, which he had been promised by God, was because of her inability to have children, not his.

(Based on Sichas Shabbos Parshas Toldos 5748)

WHY DID RIVKAH SEEK SHEIM'S ADVICE? (v. 22)

Rashi writes that Rivkah went to the Yeshivah of Sheim to find an explanation as to why her pregnancy was so difficult. However, this raises the following questions:

a.) Why did she not ask her husband, Yitzchak, or her father-in-law, Avraham? Surely, they both could have helped her equally as well.

The Last Word

How could Yitzchak, our righteous Patriarch, have a son whose very nature even in the womb was inclined toward idol worship? (see Rashi to v. 22)

God can either make a person's disposition naturally good or naturally bad. However, even if a person has a natural inclination to evil, that does not mean that he is evil per se; he is given free choice. Rather, the reason why he was given such an inclination was to rise to the challenge and overcome it. Like Eisav was given a natural tendency to evil, so that he could excel in the Divine service of "quashing" the evil inclination.

Even though he failed in his task, we can nevertheless learn from Eisav that if a person has strong desires to do something bad, it means that he has been given the special Divine mission of overcoming his inclinations.

(Based on Likutei Sichos, vol. 20, p. 114)

\* [Presumably the explanation of Midrash Hagadol, that they were both unable to have children, would have been unacceptable to Rashi since, at the literal level, we cannot interpret a word as it is read, and not according to how it is written (c.f. Likutei Sichos vol. 5, p. 114, note 18)—Ed.]

(4)

19 **And these are the offspring of Isaac son of Abraham - Abraham begot Isaac.** 20 Isaac was forty years old when he took

וְאֵלֶּה תּוֹלְדֵי יִצְחָק בֶּן־אַבְרָהָם  
כִּי אֲבָרְהָם הוֹלִיד אֶת־יִצְחָק; וַיְהִי  
יִצְחָק בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקִוְיָתּוֹ

אונקלוס

יט ואליו תולדות יצחק בר אברהם אברהם הוליד את יצחק; ויהי יצחק בר ארבעים שנים בדין

כ"ט

הכל אברהם הוליד את יצחק. וזהו שכתב כאן, יצחק בן אברהם היה, שהרי עדות יש, שאברהם הוליד את יצחק (שם); תנחומא (א; ב"מ פז); (ב) בן ארבעים שנה. שהרי כשבא אברהם מהר המוריה נתבשר שולדה רבקה, ויצחק היה בן ל"ז שנה שהרי זו צפרק מתה שרה, ומשולד יצחק עד העקידה שמתה שרה ל"ז שנה כי צת ל' היתה כשולד יצחק וצת קל"ז כשמתה שרה' והיו חיי שרה וגו' הרי ליצחק ל"ז שנים.

(יט) ואלה תולדות יצחק. יעקב ועשו האומרים בצרעה: אברהם הוליד את יצחק. ולאחר שקרא הקב"ה שמו אברהם את"כ הוליד את יצחק (אגדת בראשית לו). ד"א] ע"י שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוזהר לומר אברהם הוליד את יצחק. לפי שהיו ליצחק הדור אומרים מאזימלך נתעברה שרה, שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו. מה עשה הקב"ה, לר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו

RASHI ELUCIDATED

19. **AND THESE ARE THE OFFSPRING OF ISAAC.** Jacob and Esau - יַעֲקֹב וְעֵשָׂו - **who are spoken of further on in the passage.**<sup>1</sup>

After - לאחר שקרא הקדוש ברוך הוא שמו אברהם - **ABRAHAM BEGOT ISAAC.** he - הוליד את יצחק - **after that,** אחר כך - **after the Holy One, Blessed is He, named him "Abraham,"** Since the verse - על ידי שכתב הכתוב, "יצחק בן אברהם" - **Alternatively,** <sup>3</sup> **Abraham begot Isaac.** it had to say, "Abraham begot Isaac," - **for the scoffers of the generation were saying,** שהרי במה שנים שהתה עם - **"Sarah became pregnant from Abimelech."** מאבימלך נתעברה שרה - **yet she did not become pregnant from him.** What did the Holy One, Blessed is He, do? - מה עשה הקדוש ברוך הוא - **He fashioned the form of Isaac's face to resemble Abraham's,** - **Abraham begot Isaac.** - **and everyone attested,** "Abraham begot Isaac." - **Isaac was the son of Abraham,** - **that Abraham begot Isaac.**<sup>4</sup>

20. **Forty years old.** For when Abraham came back from Mount Moriah after the Binding of Isaac, he was informed that Rebecca was born, and Isaac was thirty-seven years old at that time, and Isaac was born from the time Sarah died, when Sarah died, for she was ninety years old - and one hundred and twenty-seven years old when she died, as it says, "Sarah's lifetime was etc."<sup>5</sup> See, now, Isaac was thirty-seven years

1. Rashi understands תולדות as "offspring." He therefore notes that the offspring mentioned in our verse are not spoken of immediately, but rather, further on in the passage (*Sefer Zikaron*). Some commentators, e.g., *Sforno* (here and 2:4, 5:1, 6:9 above, and 36:1 and 37:2 below), take תולדות to mean "chronicles," or "the events of one's life." According to them, the next verses which speak of Isaac's marriage to Rebecca and their prayers for children are part of the "chronicles of Isaac."

2. See 17:5 above.

3. The words in braces appear in the Alkabetz edition. Like the rest of this comment, they are found in

*Aggadas Bereishis.*

4. *Aggadas Bereishis* 37; *Tanchuma* 1; *Bava Metzia* 87a. After the verse refers to "Isaac son of Abraham," "Abraham begot Isaac" appears superfluous. According to Rashi's first explanation, it is stated to emphasize that he was born only after God changed Abram's name to Abraham (see Rashi to 15:5 above). According to the second explanation, the Torah wished to stress that it was evident that Abraham begot Isaac, to dispel any doubts (*Mesiach Ilmim*).

5. Above 23:1. That verse gives her age at her passing as "one hundred years, and twenty years, and seven years."

כה, 18-19

as thou goest toward Asshur;	בְּאַבְרָהָם אֲשֶׁר־הָיָה	a hundred and thirty and seven years;	מֵאֵת שָׁנָה וּשְׁלֹשִׁים
over against all his brethren	עַל-פְּנֵי כָל-אֶחָיו	and he expired and died;	שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים
he did settle.	וַיִּגְדַּע וַיָּמָת	and was gathered unto his people.	וַיִּגְדַּע וַיָּמָת
	וַיִּבְרָא אֶל-עַמּוּיוֹ	18. And they dwelt	וַיִּבְרָא אֶל-עַמּוּיוֹ
19. And these are the generations of Isaac.	19 וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת יִצְחָק	from Havilah unto Shur	18 וַיִּשְׁכְּבוּ
Abraham's son;	בְּרֵן-אַבְרָהָם	that is before Egypt,	מִחֲוִילָה עַד-שׁוּר
Abraham begot Isaac.	אַבְרָהָם הוֹלִיד אֶת-יִצְחָק		אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרַיִם

Rashi — כ"י

so long as Abraham did not die, "he dwelt" (ישכון);	עד שלא מת אברהם, ישכון.	as it is stated (Gen. 25),	שנאמר (ברא' כ"ח): —
but after Abraham died, "he fell" (נפל).	משמת אברהם, נפל.	"And Esau went to Ishmael," etc.,	וילך עשו אל ישמעאל וגו'.
19. And these are the generations of Isaac	19 ואלה תולדות יצחק.	as is explained at the end of Megillah nikrayth.	כמו שמפורש בסוף מגילה נקראת:
(The term refers to) Jacob and Esau who are mentioned in the section.	יעלב ועשו, הזמורים בפרשה: אברהם הוליד את יצחק.	And he expired	ויגע.
Abraham begot Isaac	אברהם הוליד את יצחק.	(The term) וייעה is used only	לא נאמרה, וייעה, אלא
Since the text wrote	על ידי שקכתב הכתוב: —	regarding the righteous.	בצדדיקים: נפל 18
"Isaac, the son of Abraham," son of it became necessary to state,	יצחק בן אברהם, הוזקק לומר: —	18. He did settle	שכון, כמו (שופ' ז): —
"Abraham begot Isaac";	אברהם הוליד את יצחק;	as (Judg. 7),	ומדן ועמלק ובני קדם
for the scorners of the generation were saying,	לפי שהיו ליצני הדור אומרים: —	"And Midian and Amalek and the sons of the East	נופלים בעמק, כאן הוא אומר לשון נפילה, ולהלן הוא אומר (ברא' ט"ז): —
"From Abimelech did Sarah conceive,"	מאבימלך נתעברה שרה,	dwelt (נופלים) in the valley."	על פני כל-אחיו ישכון!
since for many years	שהרי כמה שנים	Here the text uses the term נפילה (lit., he fell), but farther on it states (Gen. 16):	
		"Over against all his brethren he settled" (ישכון);	

כה  
20  
בן  
בן  
שהן  
ולא  
מה  
צר  
דוק  
והע  
אבו  
וה  
יצו  
שה  
שא  
20  
שו  
מו  
נה  
וי  
ש  
מ  
ונ  
ע  
ע  
ל  
פ

# New Source Sheet

Source Sheet by Mitchell Morgenstern

## Genesis 25:19

(19) This is the story of Isaac, son of Abraham. Abraham begot Isaac.

## Rashi on Genesis 25:19

(1) ואלה תולדות יצחק AND THESE ARE THE PROGENY OF ISAAC — viz, Jacob and Esau who are spoken of in this section. (2) אברהם הוליד את יצחק ABRAHAM BEGAT ISAAC — Just because Scripture wrote, “Isaac, son of Abraham” it felt compelled to say “Abraham begat Isaac”, because the cynics of that time said, “Sarah became with child of Abimelech. See how many years she lived with Abraham without becoming with child”. What did the Holy One, blessed be He, do? He shaped Isaac’s facial features exactly similar to those of Abraham’s, so that everyone had to admit that Abraham begat Isaac. This

## Sforno on Genesis 25:19

(1) ואלה תולדות יצחק, his biography and his descendants.  
(2) אברהם הוליד את יצחק, only Yitzchok is truly called Avraham’s seed.

## בראשית כ"ה:י"ט

(יט) ואלה תולדות יצחק  
בן־אברהם אברהם הוליד  
את־יצחק:

## רש"י על בראשית כ"ה:י"ט

(א) ואלה תולדות יצחק.  
יעקב ועשו האמורים בפרשה:  
(ב) אברהם הוליד את יצחק.  
על ידי שכתב הפתוב יצחק בן  
אברהם הזקק לומר אברהם  
הוליד את יצחק; לפי שהיו  
ליצני הדור אומרים מאבימלך  
נתעברה שרה, שהרי כמה  
שנים שהתה עם אברהם ולא  
נתעברה הימנו; מה עשה  
הקב"ה? צר קלסתר פניו של  
יצחק דומה לאברהם, והעידו  
הכל אברהם הוליד את יצחק,  
וזהו שכתוב פאן יצחק בן  
אברהם, שהרי עדות יש  
שאברהם הוליד את יצחק:

## ספורנו על בראשית כ"ה:י"ט

(א) ואלה תולדות יצחק. ילדי  
מיו וקורותיו: (ב) אברהם  
הוליד את יצחק בו לבדו  
נקרא לאברהם זרע:

7



# לו א וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען: ב אלה תולדות יעקב יוסף בן-שבע-עשרה שנה

א ויתב יעקב בארץ ארצות אבותי בארץ כנען: ב אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשר שנים (כד) הנה רעי עם אחוהי בענא והוא מרבי עם

תולדות ובית אהרן והוספות

[א] מנהרין קו, ז"ר פפ"ה, ויק"ר פ"א, פרקי דר"א פ"א, וזר מ"א קעד. קעט: [ב] נרסמ נה; סוטה לו; ז"ר קכג; מנהרין קו, ירושלמי פ"א פ"א, אטמ דרבי נמן פ"ב, סדר עולם רצה פ"ב, ז"ר פפ"ד ו פפ"ו, שמ"ר פ"ל ג, במ"ר פי"ד ה, מנחמא נח ה, מלא י מנחמא יסן בראשית, מלא, פסיקתא דרב כהנא פ"ד, פסיקתא רבמי פי"ב יג, שו"ט פ"ט, פק"א, פרקי דר"א פ"א פמ"ט, וזר מ"א כא: פה. קעו: קפ. קפז: רעו: רעט, ח"צ קמה, רמב, ח"ג רמח; מ"ו קלו, ו"ח כט;

### שפתי חכמים

א דקשה לרש"י דהיה לו לכתוב מקודם ואלה תולדות יעקב ואח"כ וישב יעקב, כמו שמצינו גבי עשו (לעיל לו) דחשיב מקודם תולדותיו ואח"כ היכן נתיישבו, ומתוך אחר שכתב וכו', כלומר שלא בא הכתוב למנות תולדותיו של יעקב אלא בא לפרש ישובו וישבו תולדותיו האהב נתיישבו, שהרי גם בפרשתו של עשו מפרש ישובו וישבו תולדותיו, שהרי כתיב (לעיל לו ח) וירשב עשו בהר שעיר והרי ישובו, ואח"כ מפרש תולדותיו כדכתיב (שם ט) ואלה תולדות עשו וגו', ואח"כ (שם ט) מפרש ישובו בניו ואלה שמות אלופי עשו למשפחותם למקומותם וגו' אלה אלופי אדום כמשכבתם, וזהו שנקט אחר שכתב לך ישובי עשו, ר"ל שגם בפרשתו מפרש ישובו וישבו תולדותיו א"כ כאן גבי יעקב ג"כ מפרש ישובו וישבו תולדותיו, והיינו הא דכתיב וירשב יעקב והרי ישובו, ואח"כ כתיב ואלה תולדות יעקב ר"ל ואלה ישובי של תולדות יעקב, גם הם כמו ישובי תולדות עשו, והתחיל לספר המקרים שקרו להם עד בואם שם, תחילת המקרים יוסף בן שבע עשרה שנה נמכר למצרים ונשתעברו שם ויצאו וכן אירע להם עד בואם לארץ נושבת: דל"שון וישב בו"י משמע שמחברו למעלה, ואין לומר שהחבר הוא שהכתוב מודיענו ענין ישיבת תולדות עשו ואח"כ תולדות יעקב, דמה נפקא מינה שמסדר בהר"י, לכן פירש שהכתוב רוצה לגלות לנו החילוק שבניהם, שבזה מאריך רובה מקצתו (דברי דוד): ב ז"ה הפירוש קאי אדלעיל, והכי פירושו דקשה לרש"י כיון שפירש לעיל דהפסוק בא לפרש ישובו של יעקב וישבו תולדותיו א"כ היכן מצינו שפירש ישובי תולדותיו, והא כתיב אלה תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה וגו', ועל זה פירש ואלה של תולדות יעקב, וזה לשון רש"י ואינו מציין על הפסוק, לכך כתב ואלה ולא אלה כלשון הפסוק, כלומר אלה גלגולי וסיבות ישובי התולדות של יעקב דהיינו השבטים, יוסף בן שבע עשרה שנה וגו', ועל ידי יוסף באו למצרים, ואח"כ יצאו משם ובאו לארץ ישראל. ואע"פ שמצינו כיצוא בזה באלה תולדות יעקב שהתחיל הכתוב באלה תולדות יעקב, והתחיל במקרים שקרו לו קודם לידתם, ולא הוקשה זה לרש"י, י"ל דעיקר קושיית רש"י היא דהתחיל בישובי יעקב ואח"כ כתב אלה תולדות יעקב וגו', היה לו לומר להיפך: ג מפני שאין ישוב של תולדותיו נזכרים בתורה רק של שני שבטים וחיצי, לכן נקט רש"י וגלגוליהם: ד ר"ש שלא בא לפרש אלא תולדות של יעקב ולא ישובי תולדותיו, ומה שכתב אלה תולדות יעקב יוסף, לומר שכל תולדותיו נקרא על שם יוסף, שהרי מפני חיבתו של רחל את לאה והוליד ממנה בנים, ואח"כ נתנה לו רחל בלהה שפחתה לאשה כיון שראתה שאין לה בנים, והוליד גם מבלהה בנים, ואח"כ נתנה לו לאה גם ולפה שפחתה לאשה וגם ממנה הוליד בנים, ואח"כ ילדה רחל את יוסף ומיר כשנולד יוסף אמר יעקב ללבן לחזור אל מקום אבותיו, וא"כ נמצא שכל תולדותיו לא היו אלא בסיבת יוסף הנולד מרחל: ה וז"ל והא בנימין נמי בא מרחל ולמה נקט יוסף, וי"ל מ"מ עיקר עבודתו לא היה אלא בשביל יוסף, כמו שנאמר לעיל ול כה) ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני וגו', כדפירשתי לעיל (אוח ז): וז"ל דלא נקט רש"י קלסתר פנים כמו שנקט לעיל בפרשת תולדות (לעיל כה. יט) גבי יעקב, משום דרש"י דייק שהיה דומה לו מרבותיב זקנים כדפירש רש"י בסמוך (בפסוק הבא), לכן נקט וזו איקונן דזקנים נוטריקון וזו איקונן

### רש"י

(א) וישב יעקב וגו'. אחר שכתב לך ישובי עשו ותולדותיו זכרן קפ"ה, שלא היו ספונים ומשובים לפרש הא"ך נתישב, וסדר מלחמותיהם איך הורישו את החור, פירש לך ישובי יעקב ותולדותיו זכרן ארוכה כל גלגולי קצתם, לפי שהם משוים לפי המקום להאריך בהם. וכן אמה מולא בעשרה דורות שמאלס ועד נח, פלוני הוליד פלוני, וכשנא לנת האריך זו. וכן בעשרה דורות שמנח ועד אברהם קצ"ר בהם, ומשהגיע אלל אברהם האריך זו. משל למרגלית. שנפלה צין החול, אדם ממשמש צחול וכוצרו צקצרה עד שמואל את המרגלית, ומשפלאה, הוא משליך את הצרורות מידו ונוטל את המרגלית (ז"ר לו) וזכר אחר וישב יעקב, הפסחתי הזה, נכנסו גמלו טעונים פשתן, הפסחתי חמה, אנה יכנס כל הפשתן הזה היה פיקם אחד משיב לו, גיון אחד יולא ממשפוס שלן שזורף את כולו, כך, יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה, חמה ואמר, מי יכול לכזוב את כולו, מה כתיב למטה אלה תולדות יעקב יוסף, וכתיב ויהי צית יעקב אש וצית יוסף להצה וצית עשו לקש (עובדיה א יט), לילן יולא מיוסף שמכללה ושורף את כולם. (ז"ר פד ה) ב יעקב יולא ישוביהם וגלגוליהם ג עד שצאו לכלל ישוב צבה ראשונה יוסף בן שבע עשרה וגו', על ידי זה נתגלגלו וירדו למצרים, וזה אחר ישוב פשוטו של מקרא להיות דבר דבור על אופניו. ומדרש אגדה דורש, מלה הכתוב תולדות יעקב דיוסף מפני כמה דברים, אחת שכל עצמו של יעקב לא עמד אלל לבן אלא צחל ה ושהיה זו איקונין ו של יוסף דומה לו. וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף וזה נשטס וזה נשטס, זה חתו מצקש להרגו, וזה אקיו מצקשים להרגו וכן הרבה צבראשית רצה (פד ה ו ט). ועוד נדרש זו וישב יעקב יעקב לישב בשלוה, קפץ עליו רוגזו של יוסף טלדיקים בשלוה בעולם הזה (שם א):

והנה יוסף ורחל ויהי כאשר ילדה רחל את יוסף ויאמר יעקב אל לבן שלחני וגו' כדפירשתי לעיל (אוח ז): וז"ל דלא נקט רש"י קלסתר פנים כמו שנקט לעיל בפרשת תולדות (לעיל כה. יט) גבי יעקב, משום דרש"י דייק שהיה דומה לו מרבותיב זקנים כדפירש רש"י בסמוך (בפסוק הבא), לכן נקט וזו איקונן דזקנים נוטריקון וזו איקונן

# ינתן בן עוזיאל

תרעט

אויב ויתב יעקב בשלוי'תא בארעא תחבות אבוי בארעא דכנען: באלין ורעית יעקב יוסף  
בן שבסר שנין הוה במפקה מן בית מדרשא והוא טלה אן מתרפי עם פני בלחה ועם פני  
לפני נשוא דאבוי ואיתי יוסף ית טיביהון פיש בן דחמנון דאקלין בשוא דתליש מן חינוא  
תייא ית אורנייא ונת דנפייא גן ואחא

פירוש ונתן (א) מלה (כ) כמו טליא, תרגום של נער מתרבי נתגול: (ג) מיבהון ביש. פירוש דבתהון רעה, וכן תרגום ינתן דיבת  
הוא (כ) פירוש רש"י טוב, ביש, וכן ומציא דבה (משלי י"ח) ומפיק טיבא: (ד) אורנייא דנבייא. פירוש האזנים והזנב. ושמעתי שכן  
היה ההגות בארץ (שמעאל לחתוך און חנב בהמה כשהיא חולה כדי שתחזור לבריאותה, וכן הם עשו לרפואה, ויוסף לא ידע כלום  
מרפואה זו וסבר שלאכילה חתכו:

## שפתי חכמים

מקום לדרוש ביקש אלא שנתיישב ממש, י"ל דמכתוב אח"כ אלא תולדות  
יעקב יוסף, שאין לו קשר עם יושב יעקב, וגם קשה דהיה לו לומר אלה  
תולדות יעקב ראובן וכו', על כרחן לפרש שאלה תולדות יעקב יוסף  
גרמו שלא נתקיימה המחשבה של יושב יעקב, ומה שכתב קפ"ן עליו "ורגור"  
פירוש המחלוקת וריב שלו, כמו אל תרגו שחרגומו אל תחנצו.  
(נחלת יעקב):

זכאילו אמר התולדות שהכל מעידים עליהן שהן של יעקב הוא  
טוב כמו שפירש רש"י לעיל (כה יט) גבי ואלה תולדות יצחק בן אברהם,  
משום שהוא לבדו אירע לו מה שאירע ליעקב ומפני זה ידעו הכל שהוא  
התולדות לרש"י ילמה לא כתיב ויהי יעקב בארץ וגו': ט אע"ג  
בבב"ק שם שפירש הרב כן, הוא משום שכתוב חסר כמו והוא ישב פתח  
הארץ (ל"ח א) או ולוט ישב וגו' (שם יט א), מה שאין כן הכא שאין

## מוסף רש"י

[א] וישב יעקב. נמעכב שם (שמות נ טו):

## בינת המקראות

לפניהם איש לעבד נמכר יוסף: לפניהם. לפני יעקב ובניו: איש. זה יוסף שנמכר לעבד, שעל ידי זה היה להם פליטה בזמן  
הרעב:

## אבן עזרא

ישבו חכמי שאלופי עשו ישבו בהר שעיר, ויעקב ישב בארץ הנבחרת: ב והטעם אלה תולדות יעקב. אלו המאורעות  
שאירעו לו, והמקרים שבאו עליו, מגזרת מה ילד יום (משלי כו א):

## בעל הטורים

יעקב בין עשו ואלופיו: מגוריו. יו"ד כפופה כמין כ"ף. אמר  
מה שזכר עשו לכל הכבוד הזה בשכר הכבוד שעשה לאביו ואף  
על פי שבכרני אבי בעשרה ברכות, הוצרכתי לשלוח עשרה דברים  
כדכתיב (לעיל לב טו) עזים מאתים וגו', אלך ואכוף עצמי ואכבד  
את אבי בחברון: מגוריו אביו. בגימטריא זה חברון: וישב  
יעקב בארץ מגוריו אביו. בגימטריא ישב לקיים מצות כבוד.  
אמר בשכר הכבוד זכה עשו לכל הכבוד הזה:

## רשב"ם

א וישב יעקב. עשו הלך אל ארץ אמרת מפני יעקב אמיו, אבל  
יעקב ישב אלל אביו בארץ מגוריו, כי לו משפט הנבוכה: ב אלה  
תולדות יעקב. ישכילו ויבטו אהבי שכל מה שלמדונו רבותינו  
כי אין מקרא יולא מידי פשוטו (שם טג), אף כי עיקרה של מורה  
נאה ללמדנו ולהודיענו ברמזות הפשוט וההלכות והדינים על  
ידי אריכות הלשון, ועל ידי שלש ושמית מידות של ר' אליעזר בנו  
של ר' יוסי הגלילי, ועל ידי שלש עשרה מידות של ר' ישמעאל.  
ומתוך כך לא הורגלו בעומק פשוטו של מקרא, ולפי שאמרו חכמים  
אין לה הורגלו כל כך בפשוטו של מקראות, וכדאמר במסכת שבת (פג.) הוינא בר ממני קרי שנין וגמירנא כולה חלמודא ולא הוה ידענא  
חוק חני שמאל ב"ר מאיר חתנו ז"ל נמוכחתי עמו ולפניו, והודה לי שאילו היה לו פנאי היה לר"ך לעשות פירושים אחרים לפי הפשטות  
והיה זה הכל הוא. כי כל אלה תולדות האמור נמורה [ונבניא] ונבנוצים, יש מהם שמפרשים בני האדם, ויש מהם רבים שמפרשים  
בני נביא, כאשר פירשתי באלה תולדות נח. למעלה בפרשם בראשית כתיב (ה) ויהי נח בן חמש מאות שנה ויולד נח את שם ואת חם  
ויהי נח ואלהי הקב"ה להכניסם במיני י"ב חודש, ונאלחם ויולדו להם בני אדם (שם ט) עד שעוליס לשבעים בנים שהיו שבעים  
חיות, כדכתיב (שם ט) מאלה נפרדו וגו'. וכן נעשו (לעיל לו א) פרשה ראשונה מפרש בני עשו שולדו לו במקום אביו, ואחרי כן  
י"ך אל ארץ וגו' (שם טו) וישב לו בהר שעיר וכל הפרשה, וכתיב (שם ט) אלה תולדות עשו אבי אדום בהר שעיר, וכל פרשה שניה  
אל בני עשו. וכשם שמינו נעשו, שפירש שנינו נולדו במגורי אביו קודם שהלך אל ארץ ארץ מפני יעקב, ובני בניו נולדו בהר שעיר. כן יעקב

## ספורנו

א וישב יעקב בארץ מגוריו אביו בארץ כנען. באותו החלק  
מארץ כנען שדר בו אביו, כענין אשר גר שם אברהם ויצחק (לעיל לה  
א) ב אלה תולדות יעקב. מאורעיו וילדי יום עליו אחר שישב  
שם י"ב מאז שיצא מבית אביו היו עניניו כמו קורות אבותינו בגלות  
אשור, ומאז שחזר אל ארץ מגוריו אביו היו קורותיו כמו שקרה  
לנו בבית שני וחברנו ונלחנו, ונאלחנו לקץ הימין:

## PARSHAS VAYEISHEV

37 **Y**a'akov settled in the Land which his father inhabited, the Land of Cana'an.  
 2 These are (the episodes of) Ya'akov's descendants (until they were finally settled);  
 Yosef was seventeen years old. (For many years previously\*) he would pasture the sheep with

his brothers. He (would) do boy(ish) things; like curling his hair and touching up his eyes to look attractive, and he spent his time with Bilhah's sons and Zilpah's sons—the sons of his father's wives—(whom Leah's sons had treated disrespectfully); Yosef (used to) bring reports to their father (of all Leah's sons' behavior which he thought was) evil.

## TORAS MENACHEM

Thus when reading Rashi's statement that God denied Ya'akov tranquility in this world by sending him the incident with Yosef, the reader will immediately ask: Ya'akov spent 80, or perhaps, 94 of his 147 years in peace and tranquility, so how are we to understand God's statement, "Isn't it enough for the righteous [to have] what's prepared for them in the World-to-Come, that they seek to settle in tranquility in this world too?"

## THE EXPLANATION

When a person is still living in his parents' home, or when he goes away to study in Yeshivah, he still is relatively free of responsibility and he simply does not need to "seek tranquility" from the troubles of this world.

In Ya'akov's case, after he was married and was rearing a family, he willingly accepted upon himself 14 years of hard labor in Lavan's house, and for the following 6 years he busied himself with further work in order to accumulate wealth.

Thus, it was only upon returning to the Land of Cana'an that Ya'akov, for the first time in his life, sought a tranquil life, free of worries and responsibilities that would disturb his service of God.

## RASHI'S PROBLEM

In order to understand Rashi's comment—that "Yosef's anger [against his brothers] sprang upon him" because Ya'akov desired tranquility—we first need to clarify what exactly was troubling Rashi here.

Rashi wrote earlier that Ya'akov worked for Lavan 6 years after Yosef was born, and that he then spent a further 2 years in transit on his way back to the Land of Cana'an (Rashi to 28:9). Thus, when "Ya'akov settled in the land which his father inhabited, the land of Cana'an," Yosef was 8 years old. And yet, straightaway the Torah tells us, "Yosef was 17 years old." So Rashi was troubled: What happened to the 9 years in between? Why does the Torah make such a sudden jump?

At the literal level, one could answer simply that nothing noteworthy happened in between, so the Torah jumps straight to the incident with Yosef when he was aged 17. However, Rashi felt that the jump is sufficiently bizarre for the reader to require some sort of explanation, even if the explanation is Midrashic and not purely literal.

Therefore, after prefacing his comment with the words, "The following was expounded by the Midrash," Rashi explains that the Torah recorded Ya'akov's "settling" in the Land of Cana'an immediately adjacent to the incident with Yosef in order to hint that one was the cause of the other—"When Ya'akov sought to settle in tranquility, Yosef's anger [against his brothers] sprang upon him."

Rashi, however, does not appear to explain why there was a 9-year gap between the cause and its effect. We can presume that Ya'akov wished to dwell in tranquility as soon as he arrived in the Land of Cana'an, so why did it take 9 years for the effect of Ya'akov's request to materialize?

\* See Toras Menachem.

## WHEN DID YOSEF START TO BRING EVIL REPORTS?

In order to solve this problem, we need to first clarify another issue. The Torah states that Yosef would bring "evil reports" to his father about his brothers' behavior. Rashi writes that one of the reports which was brought was that, "Leah's sons, disgraced the sons of the handmaids [Bilhah and Zilpah] by calling them 'slaves.'"

When did all this occur? At first glance, one would presume that the reports began when "Yosef was 17 years old" (v. 2), as the Torah states the introduction to this passage.

However, at the literal level of Torah interpretation, this is difficult to accept. Even a child studying the Chumash for the first time understands that a case of sibling rivalry where one group of brothers is better than another would not suddenly have arisen when Yosef, the younger brother, was 17 years old! Certainly, the friction between the brothers would have been a longstanding one, and surely Yosef would have noticed this rivalry for the first time only upon reaching the age of 17. He must have been sufficiently mature at a much younger age to be aware of the disputes between the brothers, at which time he would have looked for a way to correct their behavior—and the natural reaction of a father would be to tell his father.

In fact, it could be proven from an earlier statement of Rashi that Yosef was indeed intellectually mature at a much younger age. Before Ya'akov confronted Eisav, the Torah states, "Leah and her children approached and prostrated themselves, and afterwards, Yosef and Rachel approached and prostrated themselves." (33:7). Rashi comments, "In all the mothers drew near before the sons, but in Rachel's case, Yosef was with her. He said, 'My mother is pretty. Perhaps that sound will reach her on her. I will stand in front of her and prevent him from gazing upon her.'"

## The Last Word

Ya'akov's request to live in tranquility was eventually granted in the last 17 years of his life, when he lived peacefully in the Land of Egypt with his children and grandchildren. However, this only came about as a result of his sincere request to God. This teaches us the importance of requesting from God. It should bring the true and complete Redemption without delay. The Midrash states: "Even if the only thing the Jewish people possess is hope, they deserve redemption in the merit of their hope." (Yalkut Shimoni, Tehillim, remez 636)

(Based on Likutei Sichos 10)

sojournings, in the land of Canaan. <sup>2</sup>These are the offspring of Jacob: Joseph, at the age of seventeen years, was a shepherd with his brothers by the flock, and he

ב בארץ כנען: אלה תולדות יעקב יוסף בן־שבע־עשרה שנה היה רעה את אחיו בצאן והוא

אונקלוס

בארץ כנען: באלין תולדות יעקב יוסף בן שבע עשרי שנין (בד) הנה רעי עם אחוהי בצאן והוא

רש"י

תלה הכתוב תולדות יעקב ביוסף מפני כמה דברים. אחת, שכל עלמו של יעקב לא עבד אלא לבן אלא ברחל (ב"ר פד"ה). ושהיה זיו איקונין של יוסף דומה לו (שם ה; תנחומא פקודי יא). וכל מה שאירע ליעקב אירע ליוסף, זה נשטם וזה נשטם, זה אחיו מבקש להרגו וזה אחיו מבקשים להרגו, וכן הרבה צ"ר (שם ו).

ינזן יולא מיוסף שמלה וזורף את כולם (תנחומא ה; ב"ר פד"ה): (ב) אלה תולדות יעקב. ואלה של תולדות יעקב, אלה יסודיהם וגולגוליהם עד שבאו לכלל יישוב. סבה ראשונה יוסף בן שבע עשרה וגו', על ידי זה נתגלגלו וירדו למצרים. זהו אחר ישוב פשוטו של מקרא להיות דבר דבור על אפניו. ומדרש אגדה דורש;

RASHI ELUCIDATED

ישורף את שְׂמֹכְלָהּ - which will annihilate - A spark shall go forth from Joseph - גיזוף יוצא מיוסף and burn up all of them.<sup>1</sup>

And<sup>2</sup> these are of the offspring of Jacob. <sup>3</sup>These are their settlements and their turns of events - and until they arrived at the stage of permanent residence. The first causative factor was "Joseph, at the age of seventeen, etc." - Through this, they went through a chain of events, and descended to Egypt. This is an explanation which follows the resolution of the simple meaning of Scripture, with each word in its proper setting.<sup>4</sup>

תלה הכתוב תולדות יעקב - And an aggadic Midrash expounds the verse as follows: "The verse hung the title of 'Jacob's offspring' upon Joseph, i.e., Scripture here mentioned only Joseph as Jacob's offspring, because of several reasons: One is that Jacob's sole purpose in working for Laban was for Rachel, Joseph's mother; and furthermore, Joseph's stately appearance resembled his; and another reason is that everything that happened to Jacob - happened to Joseph: this one was hated, and that one was hated; this one's brother sought to kill him, and that one's brothers sought to kill him; and similarly, there are many such parallels between Jacob and Joseph pointed out in Bereishis Rabbah."<sup>11</sup>

1. Tanchuma 1; Bereishis Rabbah 84:5. The passage in braces does not appear in any early editions of Rashi.

2. By adding the ו prefix, which means "and," Rashi indicates that "these are the offspring of Jacob" is put here by Scripture in contrast to the chronicles of the offspring of Esau, which were the subject of the preceding passage (see p. 410, note 2, Mizrahi).

3. Scripture says "these are the offspring of Jacob," but goes on to name only Joseph, without listing any of Jacob's other offspring. Rashi explains that the verse is to be understood as "these are of the offspring of Jacob"; that is, these are the significant events in the establishment of the offspring of Jacob as a nation, which are stated at length, in contrast to those mentioned above regarding the offspring of Esau (Maskil LeDavid; see also Sefer Zikaron, Mesiach Ilmim).

By adding "of," Rashi indicates that he understands תולדות as "offspring," unlike other commentators who understand it as "chronicles"; see p. 272, note 1.

4. Rashi borrows the wording of Proverbs 25:11 here.

5. Bereishis Rabbah 84:5. Therefore, in a sense, Joseph was the cause of all of Jacob's offspring, for it was in order to beget children from Rachel that Jacob worked for Laban, and went on to marry Leah and to take Bilhah and Zilpah as concubines (Mizrahi; Sifsei Chachamim).

6. Bereishis Rabbah 84:8; Tanchuma, Pikudei 11.

7. The verse mentions Joseph alone as Jacob's offspring to indicate that he was Jacob's main heir, which is supported by the fact that he most resembled him and that there were parallel events in their lives (Gur Aryeh).

8. The root שטם is used for Esau's hatred of Jacob in 27:41, and for the brothers' hatred of Joseph in 49:23 (Imrei Shefer).

9. See 27:41 above.

10. See v. 20 below.

11. Bereishis Rabbah 84:6.

Joseph, (being) seventeen year(s) old,	יֹסֵף בֶּן־שֶׁבַע - עֶשְׂרֵה שָׁנָה	2. These are the generations of Jacob.	2 אֵלֶּה   תְּלִדוֹת יַעֲקֹב
--	--	--	------------------------------

Rashi — "ט"

One is,	אחת:—	What is written below?	מה כתיב למטה?
that the entire being of Jacob worked for Laban only for Rachel.	שָׁכַל עֲצָמוֹ שֶׁל יַעֲקֹב לֹא עָבַד אֶצֶל לָבָן אֶלָּא בְּרַחֵל;	"These are the generations of Jacob, Joseph."	"אֵלֶּה תְּלִדוֹת יַעֲקֹב, יֹסֵף"
Also, that the fine appearance of Joseph was similar to his (Jacob's).	וְשִׁהֶיָּה זֵיו אֵיקוּנִין שֶׁל יוֹסֵף דּוֹמָה לוֹ;	For it is written (Obad. 1.18): "And the house of Jacob shall be a fire, and the house of Joseph a flame, and the house of Esau for stubble."	דְּכָתִיב (עוֹב' א):— וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לֶהָבֵה וּבֵית עֵשָׂו לְקָשׁ,
Also, that whatever happened to Jacob happened to Joseph; the former was hated and the latter was hated;	וְכָל מָה שֶׁאַרְע לִיעֲקֹב אַרְע לְיוֹסֵף; זֶה נִשְׁטֵם וְזֶה נִשְׁטֵם;	A spark will go forth from Joseph that will consume and burn all of them.	נִיצוּץ יוֹצֵא מִיוֹסֵף שֶׁמְכַלֶּה וְשׂוֹרֵף אֶת כָּלֵם;
the former's brother sought to kill him and the latter's brethren sought to kill him.	זֶה אָחִיו מְבַקֵּשׁ לְהַרְגוֹ וְזֶה אָחָיו מְבַקְשִׁים לְהַרְגוֹ;	2. These are the generations of Jacob	2 אֵלֶּה תְּלִדוֹת יַעֲקֹב.
And there are many such (interpretations) in B. R.	וְכֵן הִרְבֵּה בְּבִי, וְעוֹד נִדְרֵשׁ בוֹ: "וַיֵּשֶׁב, בְּקֵשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשֵׁלְוָה,	And "these" in reference to the generations of Jacob, these are their dwelling places and their turns of fortune until they came to a permanent habitation.	וְאֵלֶּה שֶׁל תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב, אֵלוֹ שְׂוִבֵיהֶם וְנִגְלוֹתֵיהֶם עַד שֶׁבָּאוּ לְכָלֵל יָשׁוּב;
Another interpretation of וַיֵּשֶׁב is: Jacob desired to dwell (לֵישֵׁב) in peace,	וְעוֹד נִדְרֵשׁ בוֹ: "וַיֵּשֶׁב, בְּקֵשׁ יַעֲקֹב לֵישֵׁב בְּשֵׁלְוָה,	The first circumstance was: "Joseph being seventeen years old," etc.	סִבָּה רֵאשׁוֹנָה:— יוֹסֵף בֶּן י"ז וְגו',
(but) there sprang upon him the troubles of Joseph.	קָפֵץ עָלָיו רַגְזוֹ שֶׁל יוֹסֵף,	Through this they had to turn around and go down to Egypt.	עַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלְגְּלוּ וַיְרָדוּ לְמִצְרַיִם;
The righteous desire to dwell in peace;	— צַדִּיקִים מְבַקְשִׁים לֵישֵׁב בְּשֵׁלְוָה,	This is according to the plain meaning of the text,	זֶהוּ אַחֲרַי יָשׁוּב פְּשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא
the Holy One Blessed Be He said, "It is not sufficient for the righteous that which is prepared for them in the world to come, but they seek	אָמַר הַקָּדוֹשׁ:— לֹא יִדְּוּ לְצַדִּיקִים מִה שֶׁמֵּתְקַן לָהֶם לְעוֹלָם הַבָּא, אֶלָּא שֶׁמְבַקְשִׁים לֵישֵׁב בְּשֵׁלְוָה בְּעוֹלָם הַזֶּה!!	that (each) word is stated in its proper way.	לְהֵיוֹת דְּבָר דְּבֹר עַל אִפְּגוּיוֹ.
to dwell in peace (also) in this world!"		But the Aggadah interprets (this passage thus): The Biblical text ascribes the generations of Jacob to Joseph for many reasons.	וּמ"א דוֹרֵשׁ:— תְּלֵה הַכְּתוּב תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב בְּיוֹסֵף מִפְּנֵי כַּמָּה דְּבָרִים,

12

(2) This, then, is the line of Jacob: At seventeen years of age, Joseph tended the flocks with his brothers, as a helper to the sons of his father's wives Bilhah and Zilpah. And Joseph brought bad reports of them to their father.

**Rashi on Genesis 37:2**

(1) אלה תלדות יעקב THESE ARE THE PROGENY OF JACOB

— And these are an account of the generations of Jacob: these are their settlements and the events that happened to them until they formed a permanent settlement. The first cause is found in the narrative, “Joseph being seventeen years old, etc.

(ב) אלה | תלדות יעקב יוסף  
בן־שבע־עשרה שנה היה רעה  
את־אחיו בצאן והוא נער  
את־בני בלהה ואת־בני זלפה  
נשי אביו ויבא יוסף את־דבתם  
רעה אל־אביהם:

רש"י על בראשית ל"ז:ב'

(א) אלה תולדות יעקב. ואלה  
של תולדות יעקב, אלו  
ישוביהם וגלגוליהם עד שבאו  
לכלל ישוב, סבה ראשונה  
יוסף בן י"ז וגומר, על ידי זה  
נתגלגלו וירדו למצרים, זהו  
אחר ישוב פשוטו של מקרא

<https://www.sefaria.org/sheets/140812?editor=1>

11/8/2018

**Sforno on Genesis 37:2**

(1) אלה תולדות יעקב, what happened to him, as a result of his “settling,” i.e. “retiring” there. (matters which he had not planned). Things described in Proverbs 27,1 as ילדי יום, brought on by the passage of

ספורנו על בראשית ל"ז:ב'

(א) אלה תולדות יעקב  
מאורעיו וילדי יום עליו אחר  
שישב שם כי מאז שיצא מבית  
אביו היו עניניו כמו קורות  
אבותינו בגלות א' ומאז שחזר

# ט אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו אתהאלהים

[ט] עיונון ית: סנהדרין קמ, ע"ו ג. נח, זמנים קטן, אטם דרבי נחן פ"ב, כלה רבמי פ"מ, סיפרי טהעלמן פק"ב, ב"ר כל פ"ל, שמ"ר פ"ב ד פ"ל ג, ויק"ר פ"ב, גמ"ר פ"ב כ"א, קה"ר רפ"ט, אסתר רבה פ"ו ב, מנחם בראשית א ג, שמות א י, אליהו רבה פט"ו, אליהו זוטא פ"ב, ז"ר פ"ט פמ"ט, מדרש משלי רפ"ט פ"ל ב, וזר ח"א נט: קמ: רמז, ח"ב קלי: רלו: ח"ג קסה:

### שפתי חכמים

(ט) אלה תולדת נח נח איש צדיק. הואיל והזכירו ספר בשצמו א שנאמר (משלי י) זכר צדיק לצרכה (ב"ר מט א). דבר אחר א\* למד שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים ב (ב"ר לז): בדרתיו. יש מרומתיו דורשים אותו לשבח, כל שכן שאילו היה צדור צדיקים היה צדיק יותר. יש שדורשים אותו לגנאי לפי דורו היה צדיק ואילו היה צדורו של אצרהס לא היה נחשב לנלוס ג (סנהדרין קמ): את האלהים התהלך נח. ונאצרהס הוא אומר נהמהלך לפני להלן ז א], אשר המהלכתי לפניו ד (להלן כד מ). נח היה צדיק קעד לממכו, אצל אצרהס היה מתחוק ומהלך נלדקו מאליו, (ב"ר לז):

א כתב ר"א מורחי ואף על פי שכבר הזכיר תולדותיו בפרשה העוברת חזר והזכירם כאן להודיע שלא הוליד רק אלה ולא שהוליד אחריהם בניו ובנות ולא היו ראויים לכא אל התיבה עכ"ד, ולא נהירא דהא לעיל (ה לב) פירש הרב דלכך כבש את מעיניו שאף על פי שיהיו רשעים לא יאבדו במים לפי שאין ראויין לעונשין לפני המבול. אלא לכך חזר והזכירם להורות שהיו צדיקים, שנאמר כאן אלה ופסול את הראשונים דור המבול, ולכן קראן תולדות אבל דור המבול לא נקראו תולדות. (נחלת יעקב): א\* דקשה לפירוש הראשון נח נח למה לי, היה לו לכתוב תולדות נח איש. (גלי"ט): ב ונ"ל דררצה לומר מרכיב אלה תולדות נח ומפרש נח איש צדיק ש"מ דמעשים טובים איקרי נמי תולדות, ומדנקט בתחלה איש צדיק ואחר כך ויולד נח וגרי ש"מ דמעשים טובים עיקר תולדותיהם: ג וקשה האין דורשין לגנאי כיון שהיה צדיק, וי"ל שהוא סומך על את האלהים כמו שפירש רש"י ז"ל, ואידך שדורש לשבח מפרש לקרא אדרבא גבי אברהם כתיב התהלכתי ולא בתמידות לפי שהיה לו עסק להכניס הבריות תחת כנפי השכינה, אבל נח לא היה לו עסק עם בני דורו לפי שהיו רשעים גמורים כתב את האלהים כלומר שלא היה לו שום עסק כי אם אלהים. (מהרש"ל): ואפשר נמי דהקשה לו דהיה לו לומר בדרור ומראמו בדרותיו משמע בכל העשרה דורות שמאדם עד נח היה צדיק תמים לכך אמר מאן דאמר לשבח, ומאן דאמר לגנאי, לפי מעשי אלו עשרה דורות היה צדיק אבל וכו'. ואפשר נמי דבהא פליגי דמר סבר בדרותיו קאי על עשרה דורות שמאדם עד נח ומר סבר על עשרה דורות מכל מקום בפירוש בדרותיו קמיפלגי, מר סבר בדרותיו לשבוחי הוא דאחי, לומר אף בדרותיו שהיו רשעים והיה לו ללמוד ממעשיהם אפילו הכי היה צדיק כ"ש אם היה וכו', ומר סבר לגנותו הוא דאחי וכו' כפירש לעיל, אבל כולי עלמא מודו שאלו היה בדר צדיקים והיה צדקתו כמו שהיתה עכשיו לא היה נחשב לנלוס, וכולי. עלמא מודו שאלו היה בדר צדיקים והיה צדקתו כמו שהיתה עכשיו. והא דדרש בדרותיו חד מינייהו לגנאי וחד מינייהו לשבח אע"פ שאין להם הכרע אם לגנאי אם לשבח, משום דחד מינייהו סובר בדרותיו קאי אהיה דסמיך ליה לומר שזה היה בזמן דורותיו שהיו רשעים וכ"ש כו', ומר סבר בדרותיו קאי אצדיק דלעיל מיניה, כאלו אמר צדיק בדרותיו שפירוש צדיק לפי דורו, וזהו לגנאי בלי ספק. (ר"א מורחי): קשה והלא בגנות בהמה טמאה לא סיפר הכתוב ואין דורשין בגנאי של צדיק, וי"ל דאין דורשין בגנאי של נח אלא בגנות הדור אשר נח שהיה צדיק תמים היה צדיק סעד לתמכו לא כאברהם אלא ודאי שהדור היה גרוע. (דברי דוד): ד דאית האלהים התהלך נח משמע דלא היה הליכותו אלא במקום שאין אדם שם כי אם אלהים לבד, והיה פורש מבני אדם לפי שהיו כולם רשעים וירא שמא ילמוד ממעשיהם הרעים, ונח לא היה צדיק כל כך אלא צדיק סעד, אבל אברהם מתחזק בצדקו מאילו לפי שהיה צדיק גמור והלך בין הרשעים ומוכיחן ומגייירן ולא היה ירא שמא ילמוד ממעשיהם לפיכך לא צריך סעד:

### מוסף רש"י

[ט] איש צדיק תמים. שלם צפניו נאמר איש צדיק תמים, וצפניו נאמר (להלן ז א) כי אותן ראיתי צדיק לפני, לפי שאומרים מקלת שצחו של אדם צפניו וכולו שלם צפניו. (נמנדי יב ה): גם בני איש. בני נח שנקרא איש צדיק (סהלס מט ג):

### בינת המקראות

ט זכר צדיק לברכה ושם רשעים ירקב: זכר צדיק. זכרון הצדיק הוא לברכה כי המוכייר מברכו: ירקב. רקבון עולה בשמם, שאין אדם חפץ להזכיר שמו והוא משתבח מאליו:

### אבן עזרא

ט אלה תולדות. כמו הקורות, כטעם מה ילד יום (משלי כו א) וכמוהו אלה תולדות יעקב (להלן לו ב): איש צדיק, במעשיו: תמים. בלבו, ותמים תאר השם א] מפעלי הכפל

### אבי עזר

א] ותמים תואר השם. כתב אהל יוסף דסבר הרב, תמים נלצו, דלא שייך לומר צדיק תמים, דלא כן אף יעמדו שני תוארים יחדיו ע"ש. ואני ארצנו דוגמתו כסס אלף, כמו גביר צד (להלן יט ט), חכמי יועצי פרעה (ששה יט א), חסד תרשים (ששה ג א), עיין ז"ה שמות ל"ה, וכן אכשי בני גיעל (דברים יג יד), וכן גבורי חיל (ישוע ג ד), מלאכת עבודת בית אלהים (דברים ע"ב ט). ואף דמפרשים דקמו עממס לפרש תוארים: הקמוכים להיות כל אחד תואר צפני עממו, כמו חכמי יועצי, יאמרו חכמים יועצים. צדס מנינו תוארים קמוכים, ותואר על תואר, לאלפים צמ"ך אשר לא סבלו הדמוקים האלה.

ט אלה תולדות נח אלן יחוסין דגניסת א נח נח הנה גבר ופאי שלים בעובדין טבין הנה בדרותיה  
בדסתא די הליך נח:

פירוש יונתן א דגניסת. פירוש משפחת נח:

בעל הטורים

דניאל הציל חנניה מישאל ועזריה בחלום (דניאל ב). איוב הציל  
שלשת רעיו, אליפז התימני ובלדד השוחי וצופר הנעמתי (איוב  
מכ ח). נמצא שנח היה אחד מגי שהצילו ג' ג'. ד"א נח לשמים,  
נח לכריות. נח לעליונים, נח לתחתונים. נח בעולם הזה ונח  
בעולם הבא (כ"ר ל ה): **תמים היה.** היה עולה למנין  
עשרים, לומר שהיה תמים בכל עשרים דורות שמאדם עד  
אברהם. אבל משבא אברהם לא נחשב תמים: **את**  
**האלהים התהלך נח.** ס"ת חכם. וזה שנאמר (משלי יא ל)  
ולוקח נפשות חכם (כ"ר ל ה):

ט אלה תולדות. ד"סמיכי. אלה תולדות השמים והארץ  
(לעיל ב ד). אלה תולדות נח. אלה תולדות שם (להלן יא ט).  
אלה תולדות יעקב (שם לו ב). ככולן פסל את שלפניו. אלה  
תולדות השמים, פסל תהו ובהו (שמ"ר ל ג). אלה תולדות נח  
פסל דורות שלפניו (כ"ר ל ג). אלה תולדות שם פסל בני חם  
ובני יפת. אלה תולדות יעקב פסל עשו ואלופיו (שמ"ר ל ג):  
**נח נח וגו'.** ג' פעמים כתיב נח בפסוק, שראה שלשה  
עולמות (תחומא נח ה). ד"א שהיה משלשה שכל אחד הציל  
ג' בזכותו. נח הציל ג' בניו, שהם שם חם ויפת (אגדה בראשית ל).

ספורנו

ט אלה תולדות נח. ענינו וילדי ימיו: צדיק. כמעשה:  
תמים. במושכלות: בדרותיו. כפי דורותיו. והם היו קצת  
דורו של מתושלח ושל למך ושל, והדורות שהולידו בני דורו בשם מאות שנה: **את האלהים התהלך נח.** הלך בדרכיו להטיב  
לזולתו והוכיח בני דורו, כדברי רבותינו ז"ל. וכן כתב עליו ברוסי הכלדאי:

?

ט אלה תולדות נח. בני נחיו:

את האלהים התהלך נח. הלך בדרכיו להטיב  
לזולתו והוכיח בני דורו, כדברי רבותינו ז"ל. וכן כתב עליו ברוסי הכלדאי:

רמב"ן

טו. אבל באברהם שאמר (להלן יח ט) לעשות צדקה ומשפט,  
שבח אותו בצדק שהוא המשפט, וברחמים שהיא הצדקה.  
ורבי אברהם אמר, צדיק במעשיו, תמים בלבו. וכתוב (יחזקאל  
כח טו) תמים אתה בדרכיך:

(ט) **אלה תולדות נח.** טעמו פירשו בו (הראב"ע והר"ק)  
קורותיו, כטעם מה ילד יום (משלי כו א), וירמוז אל כל  
**הפרשה.** ואינו נכון בעיני, כי אין קורות האדם תולדותיו:  
**והנכון** שהוא כמשענו, כמו אלה תולדות בני נח (להלן י  
א), ואלה תולדות ישמעאל (להלן כה יב), יאמר אלה  
תולדות נח שם חם ויפת. אבל החזיר "וילד נח" בעבור  
שהפסיק ואמר נח איש צדיק תמים היה, להודיע למה צוהו  
בתיבה. ואף על פי שכבר אמר למעלה (ה לב) ויהי נח בן  
חמש מאות שנה וילד נח את שם את חם ואת יפת, חזר  
להזכיר פעם אחרת להגיד כי לא היה ככל אבותיו שילידו  
בנות ובנים. וזה טעם "שלשה בניו", כי יזכיר מספרם לאמר  
כי אלה שלשה לברם היו תולדותיו, ונצלו בזכותו, ומאלה  
נפצה כל הארץ:

**ואחר** שאמר שהוא איש צדיק, כי איננו איש חמס  
ומשחית דרכו כבני דורו החייבים, אמר שהיה  
מתהלך את השם הנכבד ליראה אותו לבדו, איננו נפתה אחרי  
הוברי שמים ומגחש ועונן, וכל שכן אחרי עבודה זרה, ואיננו  
שומע להם כלל, רק בשם לבדו הוא דבק תמיד, והולך בדרך  
אשר בחר השם, או אשר יורה אותו, כי נביא היה. וזה כטעם  
אחרי ה' אלהיכם תלכו (דברים יג ה) הנאמר בהרחקת המתנבא  
לעבוד עבודה זרה ונותן אות ומופת, כאשר אפשר. ועוד  
אזכיר זה בפסוק התהלך לפני והיה תמים (להלן יז א), אם  
יהיה תמים דעות עמי. והנה אחר שהיה נח צדיק ואיננו ראוי  
ליענש, גם בניו וביתו ראויים להנצל בזכותו, כי היה עונש  
עליו אם יכרת זרעו. או יאמר, כי הוא צדיק שלם וגם בניו  
וביתו צדיקים, כי הוא למדם, כענין שכתוב (להלן יח ט) כי  
ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו:  
**בדרותיו.** יש מרבתינו שדרשהו לטובה, כל שכן אם

אור החיים

ט **אלה תולדות נח.** אומרו אלה שורה על פיסול זולתם,  
יש מקום לומר שמתכוין לפסול דורו, אלא שלא היה צריך  
להודיע זה שכבר נפסלו ונקמתו ליממות. אכן יתבאר על דרך  
אומנם ז"ל (כ"ר לו) עיקר תולדותיהם של צדיקים מלכות ומעשים

ליקוטי הערות על אור החיים

א וזה לשון המדרש שם ובתנחומא פרשת נח (ב), אלה תולדות נח, הה"ד (משלי יא ל) פרי צדיק עץ חיים, מה הן פירותיו של  
צדיק מצות ומעשים טובים:

כלי יקר

ט **אלה תולדות נח נח איש צדיק וגו'.** פירש רש"י  
הואיל והזכירו סיפר בשבחו, ולפי זה היה לו לספר  
בשבחו סוף בראשית כי גם שם הזכירו, אלא לפי שנאמר כאן  
אלה תולדות וכל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, לומר  
לך שכל הראשונים תולדותיהן אינם נקראים תולדות כי ימחה



אונקלוס

פרשת נח

ט אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך-נח: ויולד נח שלשה בנים את-שם

כ"ט

את האלהים התהלך נח. ובאזכרה הוא אומר אשר התכלתי לפניו, נח היה צדיק סעד לחומכו, אצל אברהם היה מחזק ומהלך בצדקו מאליו. התהלך. לשון עבר, וזהו שמושו של לי בלשון כד משמשת לבבא ולשעבר בלשון אחד, קום כהלך, לבבא. כהלך נח, לשעבר. כהפלל בעד עבדיך, לבבא. וזה והתפלל אל היותו הצדיק, לשון עבר, אלא שכ"ט שבראשו

(ט) אלה תולדת נח נח איש צדיק. הואיל והזכירו, סיפר בשמו, שנאמר זכר צדיק לזכרה! דבר אחר, ללמדך שטיקת תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים: בדורותיו. יש מרבותיהם דורשים אותו לשבת, כל שכן שאילו היה צדור צדיקים היה צדיק יותר, ויש שדורשים אותו לגאול, לפי דורו היה צדיק, ואילו היה צדורו של אברהם לא היה נחשב לכולו?

CLASSIC QUESTIONS

• Why does the Torah state that Noah was a righteous man? (v. 9)

RASHI: Since the Torah mentions him, it tells his praise, as the verse states: "The mention of a righteous man is for a blessing" (Prov. 10:7). Another explanation: To teach you that the main "offspring" of the righteous are their good deeds.

GUR ARYEH: Rashi writes that when a righteous man is mentioned he should be praised. Why then, do we find that numerous righteous individuals—such as the Patriarchs—are mentioned consistently in the Torah without words of praise?

Rashi's point here is that a righteous man should be praised when he is mentioned in the context of wicked men. Therefore, in our case, where Noah is being mentioned in comparison to his wicked generation, the Torah praises him. Similarly, when Avraham is mentioned in the context of the wicked people of Sodom and

Amorah, the Torah praises him (see below, 18:18 and Rashi ibid.). In other cases however, no praise is necessary.

LEVUSH HA'OHRAH: Gur Aryeh's solution is untenable. For, at the end of Parshas Bereishis, Noah is mentioned in the context of the ten wicked generations between Adam and Noah, and yet he is not praised.

Rather, in truth, Noah was not praised in Parshas Bereishis because the subject of discussion there is not Noah's life in particular, but the general history preceding Noah's life, up to and including his generation. Thus, in Parshas Bereishis the Torah does not make an issue of Noah's fine qualities, because the context there is still broadly historical and not specifically biographical.

In our Parsha however, where Noah is mentioned in his own right, the Torah praises him; based on the principle cited by Rashi that, "The mention of a righteous man is for a blessing."

TORAS MENACHEM

• WHEN SHOULD A RIGHTEOUS MAN BE PRAISED? (v. 9)

A number of commentators [including Gur Aryeh] ask why the Torah does not praise Avraham, Yitzchak and Ya'akov when they are mentioned, based on Rashi's principle that a righteous man should be praised when he is mentioned.

The solution to this problem appears to be obvious:

From Parshas Lech Lecha to the end of Parshas Vayechi, the Torah describes at length the lives of the Patriarchs and the good deeds that they performed. Consequently, there is no need to praise Avraham, Yitzchak and Ya'akov when they are mentioned since the Book of Bereishis itself is a lengthy account of their virtues and good deeds.

Noah, on the other hand, is not praised at length in the Torah. Therefore, when he is mentioned here, it is appropriate to praise him, based on Rashi's principle that a righteous man should be praised when he is mentioned.

One might still ask: surely Noah is praised at least throughout the whole of Parshas Noach, as we read how he followed God's instruction to build the ark?

However, this could not be classified as praise, for two reasons:

a) Praise is given for acts of an exceptional quality, beyond what might be expected. The building of the ark, however, was a direct command

from God. The fact that Noah followed this command is thus not an "exceptional" feat of righteousness, but rather, simple obedience.

b.) Noah built the ark to save his own life. The story of how Noah saved himself is thus hardly a tremendous "praise" of his acts of kindness to others.

QUESTION OF LEVUSH HA'OHRAH

We are still left with the problem raised by Levush Ha'ohrah, that Noah should have been praised the first time that he was mentioned, in Parshas Bereishis.

One could, perhaps, argue that Noah is indeed praised when he is mentioned in Parshas Bereishis with the words "Noah found favor in the eyes of God."

However, such a notion is difficult to accept. For Rashi only teaches us this principle (to praise a righteous man when he is mentioned) the first time at the beginning of our Parsha, and not at the end of Parshas Bereishis. If the words "Noah found favor in the eyes of God" (at the end of Parshas Bereishis) were indeed praise, then Rashi would have stated the principle in his commentary to that verse.

THE EXPLANATION

The basic solution to this problem was already proposed by Levush Ha'ohrah himself. Namely, that there is a significant contextual distinction

16

## PARSHAS NOACH

6:9 **T**hese are the offspring of Noach. Noach was a righteous man. He was perfect(ly righteous) in (relation to) his generation. Noach walked (only) with (the support of) God.

<sup>10</sup> Noach fathered three sons: Sheim, Cham, and Yafes.

### CLASSIC QUESTIONS

● What does it mean that "Noach was perfect(ly righteous) in (relation) to his generation"? (v. 9)

RASHI: Some of our Sages interpret this favorably, i.e. that if he had lived in a generation of righteous people then he would have been even more righteous.

Others interpret it derogatorily, i.e. in comparison with his generation he was righteous, but if he had been in Avraham's generation he would not have been considered especially righteous at all.

ZOHAR: God told Noach that He was going to bring a flood and wipe out mankind. But since Noach was told that he and his family would be saved he did not pray to God for the salvation of the rest of the world, and they were destroyed. On the other hand, when the Jewish people worshipped the golden calf, Moshe prayed for them and they were saved. Rabbi Yehudah said that Moshe asked for forgiveness in the merit of the righteousness of the Patriarchs, but Noach—who had no such merits—was unable to do so. Rabbi Yitzchak said that notwithstanding this impediment, Noach should have prayed for his generation (Zohar I 67b-68a).

### TORAS MENACHEM

between Parshas Bereishis and Parshas Noach, and only here where Noach is mentioned in his own right does Rashi's principle (of praising a righteous man) apply.

By carefully examining the verses in Parshas Bereishis, we could perhaps clarify a little more precisely the exact context of Noach's appearance there, and understand why the Torah did not deem it necessary to praise him at that point.

### The Last Word

The Mishnah teaches us to "judge every person favorably" (Avos 1:6). So why did "some of our sages" interpret Noach's standing "derogatively" when they could have interpreted the matter favorably (see Rashi to v. 9)? And why did Rabbi Yitzchak (cited in the Zohar) conclude that Noach was sinful in not praying for his generation, when he could have judged Noach favorably like Rabbi Yehudah?

The principle of judging people favorably is an admirable trait that should always be followed, except when it could have a misleading result. In our case, if all the sages had judged Noach favorably, to be totally pious, then people might have concluded that all of Noach's acts were indeed acceptable for a righteous man. When we read that Noach did not pray for his generation to be saved (see Zohar) and that he did not really believe that the flood was going to come (see Rashi to 7:7), one might think that such behavior is acceptable even for the most righteous of people. Therefore, "some of our Sages" felt the obligation to proclaim that Noach did not in fact represent the epitome of piety, so we should not learn from all of his ways. Rather, we should not be satisfied with saving ourselves, but accept responsibility for the people around us, both physically and spiritually.

(Based on Likutei Sichos, vol. 25, p. 197)

After recording the life and times of Adam, the first man, and his children, Parshas Bereishis continues with a brief genealogy of ten generations of his family (ch. 5), and then concludes with an account of the moral corruption which inspired God to "wash man away" (6:1-9).

At first glance, one might imagine that both the genealogy and the concluding passage represent a "second installment" of world history subsequent to the chronicles of Adam's life. To counteract this notion, the Torah states at the very outset: "This is the account of Adam's offspring" (5:1), as if to say, "The following is part of Adam's biography. We will now discuss his posthumous influence on the world."

Viewed in this light we can appreciate that the purpose of this entire passage is to explain that as a result of Adam ten generations later, "man's wickedness was increasing" to such an extent that God was moved "to wash away man" (6:5,7). The conclusion of Parshas Bereishis is thus the conclusion of Adam's biography: One of the unfortunate elements of Adam's legacy to mankind was sin, and, we are told, this was so influential that ten generations later this negative influence had escalated to intolerable proportions.

With this in mind we can appreciate that when Noach appears in Parshas Bereishis, he is mentioned solely to complete our picture of Adam's life and posthumous influence. First, Noach is cited as a part of the genealogical chain, which, as stated above, comes to highlight the extent of Adam's influence over subsequent generations. And second, amid the general message of Adam's negative contribution to mankind, Noach is cited as an "exception to the rule," and the source of humanity's ultimate salvation.

But, all along, the context is Adam's life and influence. Noach appears only as a part of Adam's story. Therefore, here is not the time to praise Noach, or to highlight his righteousness. That belongs in Noach's "biography" which, of course, begins at the opening of Parshas Noach.

### RASHI'S TWO INTERPRETATIONS

Rashi was troubled by the question: why does the Torah state, "These are the offspring of Noach," and then digress to inform us that "Noach

<sup>9</sup> These are the offspring of Noah — אלה תולדת נח נח איש צדיק  
Noah was a righteous man, perfect תמים הנה בדרתיו את-האלהים  
in his generations; Noah walked with יתהלך-נח: ויולד נח שלשה בנים  
God. — <sup>10</sup> Noah had begotten three sons:

אונקלוס

אלין תולדת נח נח גבר ופאי שלים הנה בדרתיו בדרתא בני הליך נח: יאוליד נח תלתא בני

רש"י

(ט) אלה תולדת נח נח איש צדיק. הואיל והזכירו ספר שצנחו, שאמר זכר לדיק לצרכה (משלי יז; פס"ר יז (מו.)). ל"ה, ללמדך שטיקר תולדותיהם של לדיקים מעשים טובים (תנחומא ב; ב"ר ל:ו): בדרתיו. יש מרבותיו דורשים אותו לשבת, כל שכן אילו היה צדור לדיקים היה לדיק יותר. ויש דורשים אותו לגנאי, לפי דורו

RASHI ELUCIDATED

9. THESE ARE THE OFFSPRING OF NOAH. NOAH WAS A RIGHTEOUS MAN. שנאמר — Since [Scripture] mentioned him,<sup>1</sup> it told of his praise, ואיל והזכירו — as it says,<sup>2,3</sup> “The mention of a righteous person is for a blessing.”<sup>3</sup> אלו הנה בדרתיו — Alternatively, the verse mentions Noah’s righteousness at this point — to teach אתה you — that the main offspring, i.e., creations, שעקר תולדותיהם — of the righteous של צדיקים — are good deeds.<sup>4</sup>

IN HIS GENERATIONS. יש מרבותינו — There are those among our Rabbis דורשים אותו — All the more — כל שכן — who expound [this word] as praise, i.e., in praise of Noah, as follows: אלו הנה בדרתיו — if he had been in a generation of righteous people — יותר — he would have been even more righteous. ויש דורשים אותו — And there are those who expound it — לפי דורו — According to the standards of his generation — as deprecation of Noah, as follows: אלו הנה בדרתיו — he was righteous, ואילו הנה בדרתו של אברהם — but if he had been in the generation of Abraham — לא הנה נחשב לבלום — he would not have been considered anything of significance.<sup>5</sup>

NOAH WALKED WITH GOD. ויבאברהם הוא אומר — And regarding Abraham it — ויבאברהם הוא אומר — Noah needed support — לתומכו — ויבאברהם הוא אומר — Walk before Me.”<sup>6</sup> — ויבאברהם הוא אומר — but Abraham would strengthen himself — ויבאברהם הוא אומר — on his own.<sup>8,9</sup>

WALKED. לשון עבר — This is in the past tense. ויבאברהם הוא אומר — This is the way the — ויבאברהם הוא אומר — in intense form;<sup>11</sup> — משמשת להבא — it serves as both the future, i.e., imperative,<sup>12</sup>

1. Rashi explains why the Torah begins this verse by stating it will enumerate Noah’s offspring, but instead goes on to list his praises (*Mizrachi*).  
 2. *Proverbs* 10:7. Rashi there comments that the verse means, “He who mentions a righteous person blesses him.” Thus, our verse, which opens with referring to the offspring of Noah, goes on to “bless him” — to speak of his praise — before mentioning his children (see *Tosafos HaShalem; Mizrahi*).  
 3. *Pesikta Rabbasi* 12 (47a).  
 4. *Tanchuma* 1; *Bereishis Rabbah* 30:6.  
 5. *Tanchuma* 5; *Bereishis Rabbah* 30:9.  
 6. Below 17:1.  
 7. Therefore he had to walk with God.  
 8. Therefore he was able to walk before God.  
 9. *Tanchuma* 5; *Bereishis Rabbah* 30:10.  
 10. Some editions read ה"א, “the letter ה.” See next note.

11. Of the seven בְּנֵי־הַשָּׁמַיִם, “forms of verbal conjugation,” four are called קָל, “light,” and are characterized by the absence of a חֻזַק, “strong dagesh,” in the middle letter of the root. These four forms are: קָל, *kal*; נִפְעַל, *nifal*; הִפְעִיל, *hifil*; and הִפְעַל (or הִפְעַל), *hufal*.  
 The other three forms are called כְּבֵד, “heavy” or “intensive,” and are characterized by a חֻזַק (which intensifies the pronunciation of the letter in which it appears) in the second letter of the root. These three forms are: פִּעַל, *piel*; פֻּעַל, *pual*; and הִפְעִיל, *hispael*.  
 הִפְעִיל is in the intensive *hispael*. Thus the ל, which is the second letter of the root, takes a *dagesh* (*Mira Dachya*).  
*Sefer Zikaron* and *Gur Aryeh* maintain that the text should read ה"א instead of ל"ה, and that Rashi refers to the letter ה, which is the initial letter of the *hispael* form, in both the past tense and in the imperative.  
 12. Rashi here calls the imperative “the future,” for the imperative refers to an act which has yet to be performed (*Dikdukei Rashi*).

LP

אֲתוּ יִצְחָק וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים בְּנֵי אֵל-מְעַרְתָּ  
 הַמִּכְפָּלָה אֶל-שָׂדֵה עֶפְרָן בֶּן-צֹחַר  
 הַחֲתִי אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מְמָרָא: ִהַשָּׂדֵה  
 אֲשֶׁר-קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי-חֵת  
 שָׂמָּה קָבַר אַבְרָהָם וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ:  
 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ  
 אֱלֹהִים אֶת-יִצְחָק בְּנֵו וַיָּשָׁב יִצְחָק עִם-  
 בְּאֵר לְחַי רֵאִי: ־ פ שְׁבִיעֵי יב וְאֵלֶּה תְּלֻדֹת  
 יִשְׁמַעְאֵל בֶּן-אַבְרָהָם אֲשֶׁר יָלְדָה הָגָר  
 הַמִּצְרַיִת שִׁפְחַת שָׂרָה לְאַבְרָהָם:  
 וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל בְּשִׁמְתָם  
 לְתוֹלְדֹתָם בְּכֹר יִשְׁמַעְאֵל נָבִית וְקֹדֶר  
 וְאַדְבָּאֵל וּמְבַשֵּׁם: ־ יד וּמְשַׁמֶּע וְדוּמָה  
 וּמִשָּׂא: ־ טו הַדָּד וְתִימָא יִטּוֹר נְפִישׁ  
 וְקֹדְמָה: ־ מִפְטִיר טו אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל  
 וְאֵלֶּה שְׁמֹתָם בְּחֻצְרֵיהֶם וּבְמִירְתָם  
 שְׁנַיִם-עֶשֶׂר נְשִׂאִם לְאִמָּתָם:  
 וְאֵלֶּה שְׁנֵי חַיֵּי יִשְׁמַעְאֵל

יצחק וישמעאל בנוי אל מערת  
 המכפלה אל שדה עפרן בן צחר  
 החתי אשר על פני ממרא  
 יסקלא די זבן אברהם מן בני  
 חתאה פמן אתקבר אברהם  
 ושרה אמתה: יא ותנה בתה  
 דמית אברהם וברך יי ית יצחק  
 ברה ויתב יצחק עם בירא  
 דמלאך קנמא אתחזי עלה:  
 יב ואלין תולדות ישמעאל בר  
 אברהם די ילדת הגר מצרתא  
 אמתא דשרה לאברהם: יג ואלין  
 שמות בני ישמעאל  
 בשמההון לתולדהון בוכרא  
 דישמעאל נביות וקדר ואדבאל  
 ומבשם: יד ומשמע ודומה  
 ומשא: טו הדר ותימא יטור  
 נפיש וקדמה: טז אלין אנון  
 בני ישמעאל ואלין שמיההון  
 בפצחיהון ובכרפיהון תרין עשר  
 רבבין לאמיהון: יז ואלין שני  
 שמי ישמעאל מאה ותלתין

תולדות ובית אהרן והוספות  
 [י] קדושין ב, כ"ר טס, שמ"ר פ"א ט, זכר ט"ג  
 לט: [יא] סוטה יד, קדושין יד, כ"ר פ"א ט  
 פס"ב ד, נג"ר פ"א ט, קה"ר פ"ו ב, מנחם ט  
 ד, נשא ט, נצרכה א, מנחם יטן נט, לך, נשא, נצרכה  
 ז, ט"ע פ"א, פקדי ד"א פ"ט, חליה רעה פכ"ג, זכר  
 ח"א קל, קלה: ח"ג טג, [יג] פטהרין א, כ"ר  
 פס"ב ה, שמ"ר פ"ל ג, [טז] פקדי ד"א פ"ל  
 [יז] מגילה יז, כ"ב טז, אטות דרבי נתן פ"א, זכר  
 ח"א קל"ג, ח"ב קכ, [יח] כ"ר טס,

שפתי חכמים

א ר"ל למה הזכיר יצחק קודם ישמעאל כיון שהוא הגדול: ב דאי  
 סלקא דעתך ברכו כפשוטו למה אמר הכתוב אחרי מות, מה לי אם ברכו  
 בחייו או לאחר מותו. (נחלת יעקב): ג וא"ת והא לעיל (פסוק ה) פירש  
 רש"י דאברהם נתן ליצחק הברכות, וי"ל דנתן לו הברכות שיברך את  
 אחריים אבל יצחק גופיה לא נחברך. וכן הוא דעת נחלת יעקב:  
 ד ופירוש בשמותם לתולדותם, לסדר תולדותם, דאם לא כן בשמותם  
 לתולדותם למה לי, וזהו שאמר אח"כ בכור ישמעאל נביות: ה פירוש  
 לא נכתב שנה בכל כלל אלא לדרשא, שלא נכתבו אלא כדי לייחס וכו'  
 ולא שכולם שויים לטובה. (מהרש"ל):

רש"י

(ט) יצחק וישמעאל. מכאן עשה ישמעאל משונה  
 והולך את יצחק לפניו א (כ"ב טו): והיא שיבה טובה  
 שנאמרה באברהם (כ"ר לט יט): (יא) ויהי אחרי  
 מות אברהם ויברך וגו'. נמנו מנחמוי אנלס  
 ב (סוטה יד). דבר אחר אף על פי שמסר הקדוש ברוך  
 הוא את הברכות לאברהם, נתיירא לברך את יצחק.  
 מפני שצפה את עשו יורש ממנו, אמר יבוא צעל  
 סדר לידתן זה אחר זה ד: (טז) בחצריהם. כרכיס שאין להם חומה. ומרגומו פפנקהון, שהם מפולקים  
 לשון פתיחה, כמו פלסו ורננו. (טהלים נח ד): (יז) ואזה שני חיי ישמעאל וגו'. אמר רבי חייא בה  
 אבא לנה נמנו שנותיו של ישמעאל ה, כדי לייחס צדן שנותיו של יעקב. משנותיו של ישמעאל למדנו ששמש  
 יעקב צדיק עבר ארבע עשרה שנה כשפירש מאביו קודם שצא אלן, שהרי כשפירש יעקב מאביו מת ישמעאל  
 שנאמר (להלן כח ט) וילך עשו אל ישמעאל וגו', כמו שפורש בסוף מגילה נקראת (יז):

and he was brought in to his people. 9 His sons Isaac and Ishmael buried him in the cave of Machpelah, in the field of Ephron the son of Zohar the Hittite, which faced Mamre. 10 The field that Abraham had bought from the children of Heth, there Abraham was buried, and Sarah his wife. 11 And it was after the death of Abraham that God blessed Isaac his son, and Isaac settled near Beer-lahai-roi.

12 These are the descendants of Ishmael, Abraham's son, whom Hagar the Egyptian, Sarah's maidservant, bore to Abraham. 13 These are the names of the sons of Ishmael with their names by their births:

ט וַיֵּאָסֶף אֶל-עַמּוּיוֹ וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ יִצְחָק וַיִּשְׁמַעְאֵל בְּנָיו אֶל-מְעַרַת הַמַּכְפֵּלָה אֶל-שְׂדֵה עֶפְרָן בֶּן-צֹהַר הַחִיטִּי אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מַמְרֵ: הַשְּׂדֵה אֲשֶׁר-קָנָה אַבְרָהָם מֵאֵת בְּנֵי-חֵת שָׁמָּה קָבַר אַבְרָהָם וְשָׂרָה אִשְׁתּוֹ: וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אַבְרָהָם וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת-יִצְחָק בְּנוֹ וַיָּשֶׁב יִצְחָק עִם-בְּאֵר לַחַי רֹאֵי: יב שְׁבִיעֵי וְאֵלֶּה תִּלְדֹת יִשְׁמַעְאֵל בֶּן-אַבְרָהָם אֲשֶׁר יִלְדָה הַגֵּר הַמִּצְרִית יג שִׁפְחַת שָׂרָה לְאַבְרָהָם: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׁמַעְאֵל בְּשִׁמְתָם לְתוֹלְדֹתָם

אונקלוס

ואתקניש לעצמה: ט ויקברו יתה יצחק וישמעאל בנוהי במערתא דכפלתא לחקל עפרון בר צחר חתאה די על אפי ממרא: י חקלא די וכו אברהם מן בני חתאה תמן אתקבר אברהם ושרה אשתה: יא ונהו בטר דמית אברהם ובריה יי ית יצחק ברה ויתב יצחק עם בירא דמלאך קנימא אתחזי עלה: יב ואלין תולדת ישמעאל בר אברהם די ילידת הגר מצרמא אמתא דשרה לאברהם: יג ואלין שמות בני ישמעאל בשמההון לתולדתהון

ר"ט

(ט) יצחק וישמעאל. מכאן נראה שישמעאל תשובה והולך את יצחק לפניו (כצא בטרם טז:) והיא עיבה טובה שנאמרה בצרכה (כ"ד לת"כ): (יא) ויהי אחרי מות אברהם ויברך וגו'. נחמו תנחומי אכלים (סוטה יד.). ל"ח, אט"פ שמסר הקדוש ברוך

RASHI ELUCIDATED

9. ISAAC AND ISHMAEL. From here we see that ישמעאל תשובה ויבא יצחק לפניו - and let Isaac walk ahead of him, out of respect, even though Ishmael was the older.<sup>1</sup> "שיבה טובה" - This is the "good old age" which was said about Abraham in the preceding verse.<sup>2</sup>

11. AND IT WAS AFTER THE DEATH OF ABRAHAM THAT [GOD] BLESSED, ETC. He consoled him the consolation of mourners, i.e., in the manner one consoles mourners.<sup>3</sup> Alternatively, - הגביר אחר - Although the Holy One, Blessed is He, gave the blessings over to Abraham, although the Holy One, Blessed is He, gave the blessings over to Abraham, - because he foresaw Esau coming forth from him. [Abraham] said, - אמר - [Abraham] said, "Let the Master of the blessings come and bless whomever will be good in His eyes." - and blessed [Isaac].<sup>4</sup>

13. WITH THEIR NAMES BY THEIR BIRTHS. The order of their births, one after the other.<sup>5</sup>

1. Bava Basra 16b.

2. Bereishis Rabbah 38:12.

3. Sotah 14a.

4. Tanchuma, Lech Lecha 4; Bereishis Rabbah 61:6. Rashi explains what relationship this blessing has to Abraham's death. According to the first explanation, the blessing was one of consolation over the loss of a parent: According to the second explanation, it was the blessing that Abraham hesitated to give Isaac during his lifetime. After he died,

God gave Isaac the blessing without hesitation (see Nachalas Yaakov; Be'er BaSadeh).

5. might have been understood, "by their names, by their generations." But this would have raised two difficulties. First of all, it is obvious that they are being listed by their names. Secondly, the previous verse has already said that this is a list of the "generations," i.e., descendants, of Ishmael. Rashi explains that "with their names by their births," that is, with their names listed in the order of their births.

